

УДК 378

ОЦІНЮВАННЯ У ВИЩІЙ ОСВІТІ: ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК Й СУЧАСНІ ФУНКЦІЇ

О. Кузнецова, Л. Штефан

ASSESSMENT IN HIGHER EDUCATION: HISTORICAL DEVELOPMENT AND CURRENT FUNCTIONS

O. Kuznetsova, L. Shtefan

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти розглядається як важливий показник аналізу якості вищої освіти. Метою статті є розглянути історичний розвиток оцінювання навчальних досягнень студентів у закладах вищої освіти і схарактеризувати сучасне розширення функцій оцінювання у вищій освіті. У статті на основі вивчення даних наукових досліджень розкрито подвійну мету оцінювання, що полягає у звітності (оцінювання навчальних досягнень студентів) і вдосконаленні (покращення навчального процесу, методів, форм навчання тощо). Встановлено, що об'єктом оцінювання, важливими ознаками якого є його об'єктивність і надійність, є визначення рівня засвоєння студентами певного змісту навчання. Подано дефініцію поняття оцінювання у вищій освіті як засобу вимірювання рівня засвоєння студентами певного змісту освіти й рівня їх навчальних досягнень й розкрито розширення сфери використання отриманих на його основі даних та показників. Розкрито усталеність традицій оцінювання у закладах вищої освіти (форми, використання бальної системи). Поряд з тим визначено, що у вищій освіті не є сталими і змінюються мета та зміст навчання, а також розуміння завдань вищої освіти і її ролі у суспільстві, що спричинює вплив і на трансформації в оцінюванні і його сприйняття (розширення сфер, у яких дані оцінювання можуть використовуватись для удосконалень у вищій освіті). Встановлено, що істотною сучасною ознакою проведення оцінювання у вищій освіті є визначення критеріїв як показників для визначення академічних здобутків студентів й інших показників навчального процесу й його якості у закладах вищої освіти. Розкрито педагогічно цінні аспекти використання критеріїв оцінювання навчальної діяльності студентів (активізація навчальної діяльності, усвідомлення підстав оцінювання, прозорість процесу оцінювання й підвищення його об'єктивності. Підтверджено дані щодо зростання ролі оцінювання при втіленні заходів із внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості діяльності закладів вищої освіти.

Ключові слова: вища освіта, оцінювання навчальних досягнень, історичний розвиток оцінювання у навчанні, історичні традиції оцінювання навчальної діяльності, мета, зміст, критерії оцінювання навчальних досягнень.

Assessment of outcomes of higher education students is an important indicator of the analysis of the quality of higher education. The purpose of the article is to consider the historical development of assessment of students' learning outcomes in institutions of higher education and to characterize the modern broadening of assessment functions in higher education. The article, based on the study of scientific research data, reveals the dual purpose of assessment, presupposing accountability (students' learning outcomes measuring) and improvement (the teaching process, methods, forms of

teaching, etc.). The study emphasizes that the object of assessment, the important features of which are objectivity and reliability, is the determination of the level of students' assimilation of certain teaching material prescribed by the programme of studies. The definition of the concept of assessment in higher education as a means of measuring the level of students' assimilation of certain teaching material content and the level of students' achievements in learning is provided, and a wider scope of use of the data and indicators obtained on its basis is revealed. The stability of assessment traditions in institutions of higher education (forms, use of the point system) is characterised. At the same time, the study has determined that the purpose and content of education in higher education are not constant and change, as well as the understanding of the tasks of higher education and its role in society, which has an impact on transformations in assessment and its understanding (the growing number of areas in higher education provision in which assessment data can be used for improvements of higher education quality). The article asserts that a significant modern feature of evaluation in higher education is the definition of criteria as indicators for determining academic achievements of students and other indicators of the teaching process and its quality in institutions of higher education. Pedagogically valuable aspects of the use of criteria for the students' learning activity and learning outcomes assessment have been focused on (intensification of learning activity, awareness and understanding of assessment requirements, transparency of the assessment process and increasing its objectivity). The obtained research data has proved the growing role of assessment in the implementation of measures of internal and external quality assurance of higher education institutions.

Key words: higher education, assessment of learning outcomes, historical development of assessment in learning, historical traditions of assessment of learning activities, purpose, content, criteria for assessment of learning outcomes.

Постановка проблеми. Історично дослідження розвитку вищої освіти в основному пов'язані зі створенням університетів і інститутів вищої освіти, їх структурою, функціями, цілями навчання, методами і прийомами навчання, концепціями, запропонованими видатними філософами та педагогами минулого, такими як Я. А. Коменський, Й. Песталоцці, Ж.-Ж. Руссо, Г. Сковорода та ін.

Університети зберігають статус провідних закладів вищої освіти і безперечно довели свою суспільну значущість. Проте розширилося коло питань, які вважаються важливими для забезпечення ефективної вищої освіти та заслуговують на теоретичне та практичне вивчення.

Сьогодні надзвичайної актуальності набули питання якості вищої освіти, одним з принципів показників для аналізу якої використовують оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Вивчення проблеми оцінювання засвідчує її багатоаспектність і важливість чіткого усвідомлення його широкого потенціалу, не тільки як засобу вимірювання навчальних досягнень студентів, а й засобу реалізації розмаїття інших функцій важливих для успішного навчального процесу у закладах вищої освіти.

Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми. Питання оцінювання є сферою численних вітчизняних досліджень. Підходи до оцінювання знань студентів, їх розробка і вдосконалення представлені у наукових публікаціях Л. Артемчук, І. Булах, Т. Канівець, Г. Костюк, В. Кременя, І. Кулібаби, Л. Одерій, Є. Перовського. Розробка сучасних інноваційних технологій, які включені в систему оцінювання

знань, висвітлені В. Мадзігоном, В. Бочарніковою, Т. Ільїною, М. Лещенко, С. Різниченко, О. Романовським, Л. Романишиною. Використання багатобальної шкали оцінювання знань, умінь, навичок аналізують В. Беспалько, М. Єрецький, В. Козаков. Моніторинг якості освіти розглянуто у роботах О. Байназарової, О. Локшиної, О. Ляшенко, А. Сбруєвої.

Дослідники аналізують питання оцінювання на різних освітніх рівнях, зокрема у шкільній і вищій освіті. Так, система оцінювання знань, форми оцінювання учнів у загальноосвітній школі в історичному контексті, види, критерії та методи оцінювання навчальних досягнень учнів у шкільній практиці розкрито у роботах О. Біляковської, Н. Дічек, С. Остапчук, С. Рукасової, В. Тригубенко, В. Яценко.

Різноманітні аспекти розвитку системи оцінювання і оцінки якості вищої освіти розглянуто у працях В. Андрущенка, І. Беха, І. Волощук. Систему забезпечення якості вищої освіти в Україні досліджували Я. Болюбаш, В. Грубінко, М. Степко, В. Шинкарук. Механізми оцінювання якості вищої освіти, підходи, критерії і показники оцінювання, світовий, європейський, національний досвід проаналізовані О. Воробйовою, М. Дебич, В. Луговим, О. Оржель, О. Слюсаренко, Ж. Талановою, К. Трима (Луговий, 2020).

Питання оцінювання і забезпечення якості вищої освіти широко аналізуються й зарубіжними дослідниками, такими як П. Еуелл (P. Ewell), Т. Каммінг (T. Cumming), П. Маліновські (P. Malinowski), Д. Р. Седлер (D. R. Sadler), Б. Уїлбрінк (B. Wilbrink), П. Фіетропаоло (P. Fietropaolo) та багатьма іншими науковцями.

Мета статті – розглянути історичний розвиток оцінювання навчальних досягнень студентів у закладах вищої освіти і схарактеризувати сучасне розширення функцій оцінювання у вищій освіті.

Виклад основного матеріалу. Більшість досліджень з історії вищої освіти зосереджені на змістових аспектах університетської освіти, соціально-політичних чинниках їх розвитку, моделях, структурі, організації навчального процесу, навчально-методичному забезпеченні тощо. Науковці аналізують умови, тенденції й пріоритети розвитку університетської освіти та розкривають підстави цього процесу.

Невід’ємним елементом цілісного навчального процесу постає оцінювання, яке фактично є засобом визначення ефективності навчальної діяльності освітніх закладів усіх рівнів й якості освіти, що ними надається. Якісна освіта є однією з найважливіших цілей європейської освіти і вважається засобом сталого й успішного розвитку європейської спільноти.

Закон України «Про вищу освіту» визначає якість вищої освіти як відповідність умов освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартів вищої освіти професійним та/або міжнародним стандартам, а також потребам стейкхолдерів і суспільства, що забезпечується внутрішніми та зовнішніми процедурами забезпечення якості (Про вищу освіту, 2014).

Науковці та освітні політики вважають, що забезпечення якості вищої освіти вимагає створення належних умов для особистісно-професійного розвитку студента, успішного досягнення ним освітніх цілей і запланованих результатів. Відповідно, місія сучасного закладу вищої освіти – створити сприятливе освітнє середовище для кожного студента, спрямувати його до самостійної навчально-пізнавальної, науково-дослідницької, професійної та практичної діяльності (Василюк, Дей, 2019). Автори посібника «Якість вищої освіти: теорія і практика» стверджують, що «в основі всієї діяльності із забезпечення якості лежить подвійна мета звітності та вдосконалення» (Василюк, Дей, 2019). Фактично і звітність, і вдосконалення у вищій освіті забезпечуються процесом оцінювання (European Association for Quality Assurance in Higher Education, 2015).

Оцінювання є невід’ємною складовою процесу навчання і визначення його результатів, а також удосконалення організації навчального процесу. Відповідно об’єктом оцінювання, важливими ознаками якого є його об’єктивність і надійність, є визначення рівня засвоєння студентами певного змісту навчання.

В історії педагогічної думки відомі різні концепції змісту освіти, які пов’язані як із історичним цивілізаційним поступом людства, так і з позицією та теоріями видатних постатей – філософів, психологів, педагогів, освітян, політичних діячів щодо завдань освіти.

Так, Дж. Локк, Ж.-Ж. Руссо, Й.-Г. Песталоцці, Й.-Ф. Гербарт, І. Кант та інші завданням освіти вважали розвиток розумових сил, логічного мислення, уяви, пам’яті, інтелекту учнів (теорія формальної освіти). Прихильники теорії матеріальної освіти, засновником якої був англійський філософ Г. Спенсер, основним завданням освіти вважали здобуття прикладних знань, в процесі засвоєння яких має відбуватися розвиток мислення й розумових здібностей.

Сьогодні під змістом освіти розуміють систему наукових знань, практичних умінь і навичок, засвоєння й набуття яких закладає основи для розвитку та формування особистості (Канівець, 2012). На формування змісту освіти впливають об’єктивні (запити суспільства щодо розвитку людини, науки й техніки, що супроводжуються появою нових ідей, теорій і докорінними змінами технологій) та суб’єктивні чинники (певна політична орієнтація і пріоритети політики панівних сил суспільства, методологічні позиції вчених тощо (Канівець, 2012).

Реорганізація змісту освіти у руслі сучасних освітніх реформ передбачає: осучаснення змісту освіти задля сприяння адаптації молоді в самостійному житті, цілеспрямованого використання її потенціалу як для самореалізації в професійному й особистому плані, так і в інтересах суспільства. Відповідно навчальний процес у закладах вищої освіти спрямовано на збільшення частки самостійного отримання, аналізу та застосування інформації через зниження обсягу отримання готової інформації, зміни співвідношення між структурними елементами змісту освіти на користь засвоєння студентами способів пізнання, набуття особистого досвіду творчої діяльності; на досягнення навчальних цілей певного рівня та профілю підготовки. Тож, оцінювання у вищій освіті є засобом

вимірювання рівня засвоєння студентами певного змісту освіти й рівня їх навчальних досягнень. Значною мірою прагнення покращення навчального процесу спонукає дослідників до подальшого вивчення проблеми оцінювання у вищій освіті (Ewell, Cumming, 2017; Kuznetsova, 2021).

Вивчення свідчить, що традиційно в історії педагогіки оцінювання передусім пов'язують з використанням певної бальної системи оцінювання навчальних досягнень, що може відображатися цифрами, літерами, словами, словосполученнями або мати інше вираження (Канівець, 2012; Остапчук, 2013; Wilbrink, 1997). Університетські іспити мають таку ж давню історію, як і найстаріші університети (університети Болоньї та Парижа). При цьому слід зазначити, що сформовані традиції їх проведення є досить стійкими.

У середньовіччя навчання студентів фокусувалося на вивченні напам'ять священних текстів. Відповідно знати щось означало знати це напам'ять. Об'єктом оцінювання були повідомлення напам'ять й відповіді на питання певної форми, тобто основною формою було усне опитування. Тут можна відзначити, що надання правильної відповіді на питання і досі залишається визначальною ознакою змісту оцінювання. Більшість сучасних стандартизованих тестів технічно спрямовані на підрахування кількості правильних відповідей. Різниця між «тестуванням» у часи середньовіччя і сьогодні скоріше полягає у тому, що сьогодні вища освіта спрямована на професійну підготовку студентів, у той час як за часів середньовіччя у фокусі уваги скоріше було «спасіння душі» (Wilbrink, 1997). Атмосфера навчання в університетах ставала з часом все більш змагальною, що поступово привело до рейтингування студентів за їх навчальними досягненнями з використанням бальної системи оцінювання, а також відбувся перехід від усних іспитів до їх проведення у письмовій формі (в Англії, зокрема, це відбулося наприкінці XVIII – на початку XIX ст.). Дослідник Б. Уілбрінк (B. Wilbrink) (1997) вказує, що не має чітких й переконливих даних щодо підстав переходу у XIX ст. від рейтингової до бальної системи оцінювання навчальних досягнень в університетах. Утім він зазначає, що можливою причиною могла бути необхідність досягнення об'єктивності рейтингування студентів на основі певного унормування.

У кінці XIX–XX ст. оцінювання в університетській освіті стало відігравати важливу роль з точки зору здобуття саме професійної освіти, й набуло важливості з точки зору майбутнього кар'єрного просування найбільш талановитих випускників, які були представниками різних соціальних верств населення. Утім, історичні дані свідчать про те, що тривалий час в історичному контексті пріоритетним було лише встановлення рівня навчальних досягнень студентів.

Однак сьогодні оцінювання включає оцінку всіх аспектів діяльності навчального закладу, включаючи крім рівня засвоєння навчальної програми (вузьке тлумачення) й якість викладання та якість навчальних курсів, академічну підтримку, відповідність запитам ринку праці, зв'язки з громадськістю, фінансові результати тощо (Sadler, 2010).

Науковці вказують, що інформація, отримана в результаті оцінювання, може використовуватися для різних цілей, зокрема для:

- офіційної сертифікації навчальних досягнень студентів у вигляді оцінок, які записуються в облікових записах студентів для використання в майбутньому або при прийнятті рішень під час їх працевлаштування, отримання професійної ліцензії або вступу до навчання на вищому освітньому рівні;
- діагностики та надання студентам рекомендацій щодо того, як вони можуть покращити свою навчальну діяльність чи її продуктивність, тобто для забезпечення чіткого, інформативного і своєчасного зворотного зв'язку;
- оцінки якості викладання, навчального плану та навчальної програми певного курсу з метою сприяння їх покращенню;
- забезпечення звітності у межах конкретного закладу вищої освіти, перед акредитаційними органами, роботодавцями та суспільством (Sadler, 2010).

У наш час широко розповсюдженою є практика використання дескрипторів і навчальних досягнень студентів як критеріїв визначення кількісних показників академічних здобутків студентів, і інших можливих пріоритетів оцінювання у закладах вищої освіти.

Процес оцінювання забезпечує отримання даних, які дозволяють дійти висновків про організацію навчального процесу і результати навчання. Для оцінювання можуть пропонуватись завдання різноманітної форми, а відповіді можуть мати різноманітні формати. Найбільш розповсюджені види завдань - опитування за переліком питань, тести з вибором відповідей або інші види тестів, звіти про проекти, есе (курскові роботи, завдання), семінарські презентації, творчі проекти тощо. Підсумкова успішність з навчального курсу традиційно визначається як оцінка за певною шкалою. Шкали оцінювання можуть визначатись закладом вищої освіти або встановлюватися на національному рівні. При відмінності шкали оцінок у різних закладах вищої освіти, для конвертування показників навчальних досягнень студентів, наприклад у разі необхідності переведення студента до іншого закладу, використовуються таблиці еквівалентності. Європейська система нарахування кредитів є зразком такого типу шкали, запровадження якої уможливило забезпечення мобільності студентів у Європі для всіх країн-учасниць загальноєвропейського Болонського процесу.

Д. Р. Седлер (Sadler, 2010) зазначає, що універсальних шкал зі стандартизованими одиницями вимірювання навчальних досягнень у вищій освіті не існує. Кожна еталонна структура складається з набору угод, правил і процедур для отримання, інтерпретації та використання оцінок. Найчастіше використовуються моделі з посиланням на норми та певні критерії.

Орієнтація в оцінюванні на певні норми має тривалу історію, оскільки дозволяє уникати розгляд академічних стандартів в певному абсолютному сенсі. Орієнтація на критерії в оцінюванні має коротшу історію. Основна ідея цього підходу полягає у виставленні оцінок відповідно до чітко визначених рівнів академічних досягнень за навчальним курсом, навчальною програмою чи освітнім кваліфікаційним рівнем. Тобто навчальні досягнення студентів

оцінюються згідно з певними фіксованими контрольними показниками, які визначаються для кожної складової навчального курсу, навчальної програми чи рівня освіти.

Причому у сучасній педагогічній практиці студентів інформують про критерії оцінювання їх навчальної діяльності за навчальними курсами, що передбачені навчальною програмою, на початку їх вивчення, що робить студентів більш активними учасниками навчального процесу й дозволяє їм краще планувати власну навчальну діяльність, організовувати її, самостійно відстежувати і оцінювати власні навчальні досягнення. До того ж визначення критеріїв оцінювання навчальної діяльності студентів у вищій освіті дозволяє підвищити прозорість процесу оцінювання шляхом надання студентам можливості усвідомлювати підстави оцінювання їх навчальних досягнень, підвищити ефективність зворотного зв'язку, підвищити об'єктивність оцінювання якості навчальної роботи студентів.

Щодо діагностичної складової оцінювання у вищій освіті, її реалізація дозволяє удосконалити навчальний процес, його структуру й етапи, наблизити до досягнення бажаної мети, прийняти рішення стосовно покращення навчальної діяльності студентів і її якості. Тобто фактично мова йде про забезпечення зворотного зв'язку, що формує основу для аналізу стану навчального процесу та визначення напрямів його удосконалення.

У зв'язку із посиленням уваги до питань якості вищої освіти дослідження проблеми оцінювання набули нових вимірів, зокрема з точки зору звітності. Так, стандарти та рекомендації із забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти використовуються як спільна основа, що забезпечує звітність на європейському, національному та інституційному рівнях, причому Європейська Комісія регулярно публікує звіти про прогрес у сфері забезпечення якості на європейському рівні у сфері вищої освіти (European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, 2018).

«Дослідження оцінки прогресу в системах забезпечення якості у сфері вищої освіти в державах Європейського Союзу» визначило, що найбільш значні зміни пов'язані з внутрішнім забезпеченням якості вищої освіти і проявляються у запровадженні студентоцентричного навчання та посиленні уваги до оцінювання результатів навчання, збору, аналізу та використання отриманих даних для покращення навчального процесу у закладах вищої освіти й прийняття ефективних управлінських рішень (European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, 2018).

Дослідження показало, що в усіх державах-членах ЄС закони про вищу освіту та спеціальні закони чи директиви про забезпечення якості освіти визначають рамки та роль внутрішнього забезпечення якості загалом і по відношенню до зовнішнього контролю якості вищої освіти. Відповідно навчальні заклади проводять активну роботу з удосконалення процедури й акцентування значущості оцінювання й прагнення забезпечення стандартів академічних досягнень сьогодення.

Висновки й перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Завдання та реалізацію оцінювання у закладах вищої освіти необхідно розглядати в історичному контексті розвитку суспільства, що дозволяє усвідомити підстави впроваджуваних змін, обґрунтування проблеми, визначення її ролі у забезпеченні ефективної діяльності закладів вищої освіти.

Розв'язання питань оцінювання невід'ємно пов'язане з формулюванням мети і змістом освіти у закладах вищої освіти у той чи інший історичний проміжок часу.

З одного боку вивчення проблеми засвідчує сформованість певних традицій у методах, формах й видах оцінювання, що використовуються при визначенні результатів навчального процесу й навчальних досягнень студентів, їх рейтингуванні, відбитті показників оцінювання. З іншого боку, є наочним суттєве розширення функцій оцінювання у закладах вищої освіти, що слугує не лише засобом встановлення рівня навчальних досягнень студентів, а й засобом удосконалення навчального процесу й підвищення його якості, забезпечення відповідності якісним академічним стандартам. Існуюче сучасне сприйняття оцінювання відбиває дихотомію у його меті як фактору звітності та фактору удосконалення, що пояснює проведення на його підставі аналізу різних складових вищої освіти.

Незалежно від інновацій у методах оцінювання, його формах, розробок інтерпретаційних моделей та підвищення адаптивності згідно з чинними вимогами, що стало можливим завдяки новим технологіям, пріоритетами оцінювання у закладах вищої освіти є визначення результатів навчання на основі обґрунтованих критеріїв оцінювання, розробки відповідних завдань оцінювання, підтримання академічних стандартів, уможливлення зіставлення й інтерпретації його результатів на міжінституційному рівні, підвищення якості вищої освіти у цілому.

З огляду на актуальність проблеми у контексті забезпечення якості вищої освіти, на подальше вивчення заслуговують питання формування оціночних засобів, видів й форм оцінювання, змісту оцінювання й потенційне розширення його функцій.

Список літератури

- Василюк, А., & Дей, М. (Наук. ред.). (2019). *Якість вищої освіти: теорія і практика*. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М. <https://bit.ly/3Q6oI1Q>
- Луговий, В., & Таланова, Ж. (Ред.). (2020). *Механізми оцінювання якості вищої освіти в умовах євроінтеграції*. Київ: Ін-т вищої освіти НАПН України. https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2021/03/Ocinka_yakosti_VO_v_umovah_evrointegrac_Monogr_IVO-2020-220p_avtors-kolektiv.pdf
- Канівець, Т. М. (2012). *Основи педагогічного оцінювання*. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М.
- Остапчук, С. С. (2013). Оцінювання навчальних досягнень учнів у вітчизняній педагогічній теорії й практиці кінця XIX – 40-х років XX ст.: історіографія та джерела дослідження. *Педагогічний дискурс*, 15, 507–513. <https://lib.iitta.gov.ua/717494/1/19-16-PB-507-513.pdf>
- Про вищу освіту, Закон України № 1556-VII (2014) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
- European Association for Quality Assurance in Higher Education. (2015). *Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area (ESG)* http://www.ehea.info/media.ehea.info/file/2015_Yerevan/72/7/European_Standards_and_Guidelines_for_Quality_Assurance_in_the_EHEA_2015_MC_613727.pdf
- European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. (2018). *Study to evaluate the progress on quality assurance systems in the area of higher education in the Member States and on cooperation activities at European level – Final report*, Publications Office of the EU. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/352582>
- Ewell, P., & Cumming, T. (2017). *Introduction: History and Conceptual Basis of Assessment in Higher Education*. Stylus Publishing, LLC.
- Kuznetsova, O. (2021). Focus on quality assurance in european higher education. *The Scientific Heritage*, (71), 25–28. <https://doi.org/10.24412/9215-0365-2021-75-3-25-28>
- Malinowski, P. A. (Ed.). (1993). *Issues in Assessment: Putting Theory into Practice*. Finger Lakes Community College, Educational Resources Information Center.
- Sadler, D. R. (2010). Assessment in higher education. In *International encyclopedia of education* (c. 249–255). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/b978-0-08-044894-7.00336-5>
- Wilbrink, B. (1997). Assessment in historical perspective. *Studies in Educational Evaluation*, 23(1), 31–48. [https://doi.org/10.1016/s0191-491x\(97\)00003-5](https://doi.org/10.1016/s0191-491x(97)00003-5)

References

- Vasyliuk, A., & Dey, M. (Eds.) (2019). *Yakist vyshchoi osvity: teoriia i praktyka: [navchalno-metodychnyi posibnyk]* [Higher education quality: theory and practice]. Nizhyn: Vydavets PP Lysenko M. M. <https://bit.ly/3Q6oI1Q> [in Ukrainian]
- Lugovyi, V., & Talanova, Zh. (Eds.) (2020). *Mehanizmy otsiniuvannia yakosti vyshchoi osvity v umovah yevrointegratsii* [Mechanisms of higher education quality assessment in the time of eurointegration]. Kyiv: In-t vyshchoi osvity NAPN Ukrainy. https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2021/03/Ocinka_yakosti_VO_v_umovah_evrointegrac_Monogr_IVO-2020-220p_avtors-kolektiv.pdf [in Ukrainian]
- Kanivets, T. M. (2012). *Osnovy pedagogichnoho otsiniuvannia: [navchalno-metodychnyi posibnyk]* [Basis of pedagogical assessment]. Nizhyn: Vydavets PP Lysenko M. M. [in Ukrainian]
- Ostapchuk, S. S. (2013). Otsiniuvannia navchalnyh dosiahnen uchniv u vitchyzniani pedahohichnii teorii i praktytsi kintsia XIX – 40-h rokiv XX st.: istoriografiia ta dzherela doslidzhennia [Assessment of students' achievements in learning in the national pedagogical theory and practice of the late XIX – 40ies of XX century: historiography and research sources]. *Pedagogychnyi dyskurs*, 15, 507–513. <https://lib.iitta.gov.ua/717494/1/19-16-PB-507-513.pdf> [in Ukrainian]

- Pro vyshchu osvitu, Zakon Ukrainy [On higher education, Law of Ukraine] № 1556-VII (2014) (Ukraine). (2014). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian]
- European Association for Quality Assurance in Higher Education. (2015). *Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area (ESG)* http://www.ehea.info/media.ehea.info/file/2015_Yerevan/72/7/European_Standards_and_Guidelines_for_Quality_Assurance_in_the_EHEA_2015_MC_613727.pdf
- European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. (2018). *Study to evaluate the progress on quality assurance systems in the area of higher education in the Member States and on cooperation activities at European level – Final report*, Publications Office of the EU. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/352582>
- Ewell, P., & Cumming, T. (2017). *Introduction: History and Conceptual Basis of Assessment in Higher Education*. Stylus Publishing, LLC.
- Kuznetsova, O. (2021). Focus on quality assurance in european higher education. *The Scientific Heritage*, (71), 25–28. <https://doi.org/10.24412/9215-0365-2021-75-3-25-28>
- Malinowski, P. A. (Ed.). (1993). *Issues in Assessment: Putting Theory into Practice*. Finger Lakes Community College, Educational Resources Information Center.
- Sadler, D. R. (2010). Assessment in higher education. In *International encyclopedia of education* (c. 249–255). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/b978-0-08-044894-7.00336-5>
- Wilbrink, B. (1997). Assessment in historical perspective. *Studies in Educational Evaluation*, 23(1), 31–48. [https://doi.org/10.1016/s0191-491x\(97\)00003-5](https://doi.org/10.1016/s0191-491x(97)00003-5)

Кузнецова Олена Юрїївна

доктор педагогічних наук, професор, доцент
кафедри іноземних мов Національного
юридичного університету імені Ярослава
Мудрого,
вул. Пушкінська, 77, Харків, Україна 61000

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1156-1842>

e-mail: O.Yu.Kuznetsova@nlu.edu.ua

Kuznetsova Olena

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Associate Professor of the Department
of Foreign Languages of Yaroslav Mudryi
National Law University, Pushkinska street,
77, Kharkiv, Ukraine 61000

Штефан Людмила Андріївна

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри освітології та
інноваційної педагогіки Харківського
національного педагогічного університету
імені Г. С. Сковороди, вул. Валентинівська,
2, Харків, Україна, 61166

ORCID ID: <https://0000-0002-6281-980X>

e-mail: Valeriy.61.sh@gmail.com

Shtefan Liudmyla

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Professor of the Department of Educology and
Innovative Pedagogy, H. S. Skovoroda Kharkiv
National Pedagogical University,
Valentynivska street, 2, Kharkiv, Ukraine
61166